

Europa in Bussum

Virginia Pinto
Masís

In de 50 jaar voor en na de vorige eeuwwisseling volgden de ontwikkelingen in de architectuur elkaar snel op. De bouwstijlen die zo ontstonden hebben nadrukkelijk hun sporen achtergelaten in Bussum. Ze hadden vaak gemeenschappelijke voorgangers en inspiratiebronnen, die dateren van het midden van de 19de eeuw. Zo waren ze allemaal voorstander van ambachtelijk handwerk en streefden ze er allemaal naar om alle vormgeving in en rond het huis, van het meubilair tot de gordijnen en van de deurklinken tot het servies, op elkaar af te stemmen. Dit idee van het Gesamtkunstwerk werd gepropageerd door William Morris en de Arts-and-craftsbeweging. De diverse bouwstijlen verschilden vooral in hun oriëntatie (religieus, maatschappelijk of juist individualistisch) en in de manier van bouwen. Maar de scheidslijnen tussen de ene en andere stijl waren niet scherp gemarkeerd. Vaak bouwden architecten in een eclectische stijl, met elementen die ontleend waren aan verschillende benaderingen. Of ze schoven tijdens hun loopbaan op van de ene naar de andere opvatting.

Historiserende stijl

De Historiserende stijl ontleende zijn inspiratie aan het (verre) verleden: de klassieke oudheid, de middeleeuwen, of de renaissance. Onder de historiserende stijl vallen een aantal 'neo-stijlen', die teruggrijpen op bepaalde periodes uit de geschiedenis. Zo

bouwde Pierre Cuypers zijn kerken, waaronder de St. Vituskerk in Bussum, voornamelijk in neo-Gotische stijl, waarbij hij de grote kathedralen uit de middeleeuwen als voorbeeld nam. Het Rijksmuseum en het Centraal Station, beide in Amsterdam, ontwierp hij echter in neo-Hollandse stijl.

Sarah's Cottage

Villa de Wingerd

Cottage-stijl

Het landelijke, schilderachtige en huiselijke karakter van de Cottage-stijl was gebaseerd op de vormen van traditionele boerenwoningen. Zadeldaken in riet of bekleed met leisteen, spectaculaire schoorstenen, muren met vakwerk en gedecoreerd metselwerk, balkons en erkers, en portieken met houtsnijwerk moesten de knusheid en de romantiek van het platteland uitstralen. Een mooi voorbeeld daarvan in onze eigen omgeving is woonhuis Sarah's Cottage aan de Nieuwe 's Gravelandseweg 12 van de Bussumse architect C.J. Kruisweg.

Rationalisme

De *Rationalisten* vormden een sociaal geïnspireerde beweging. Regelmaat en eenheid, gebaseerd op de toepassing van wiskundige principes resulteerden in een strakke, sobere en rechtlijnige architectuur. De Beurs van Berlage in Amsterdam is hiervan een beroemd voorbeeld. In Bussum is deze stijl terug te vinden in veel woonhuizen van de hand van K.P.C. de Bazel, waaronder villa De Wingerd, op de hoek van Parklaan en de Meerweg.

Jugendstil

Art Nouveau of *Jugendstil* daarentegen legde juist de nadruk op ornamentiek of versiering. Deze stijl wordt gekenmerkt door het toepassen van motieven uit de natuur en de dieren-

wereld, sierlijke lijnen, ranke vormen en een asymmetrische indeling. Deze stijl is in Bussum vertegenwoordigd door het pand op de hoek van de Stationsweg en de Generaal de Rey-laan, met de tegeltableaus voor Van Houten, van de hand van Wiggers de Vries (zie elders in dit nummer).

Amsterdamse School

Het *Expressionisme* of de *Amsterdamse School* voerde de ornamentiek een stuk verder en verwerkte die in golvende gevels van baksteen, een rijkdom aan dakvormen met soms verticale dakpannen, geribde of gezaagde houten versieringen, fantastische, soms massief aandoende bouwvolumes met nadruk op sierlijke gevelbeëindigingen. In Bussum is daarvan een voorbeeld te vinden in het woon/winkelgebouw aan het eind van de Nassaulaan

(tegenover de Hema) van H.F. Sijmons en in de Spiegelkerk van de hand van Th. Rueter.

Nassaulaan 40-48